

werd naar Gedeputeerde Staten bevatte een totaal andere inhoud dan de eerdere, nu door-gestreepte versie. In deze brief adviseerde Sanderson om geen toestemming tot de bouw te verlenen. Ja, het zou kunnen zijn dat de werkgelegenheid bevorderd zou worden. Maar wat voor nadelen stonden daar al niet tegenover! Lawaai, luchtvervuiling, vervuiling van het Vechtwater dat gebruikt werd als drinkwater en onveiligheid vanwege de stoomwerktuigen. Sanderson schreef dat hij bang was dat door deze nadelen juist de rijke inwoners het dorp zouden verlaten, waardoor de bouw van de fabriek een averechts effect zou hebben. "Zowel bederfelijke stoomdamp op het water, als ten gevolge der uitvloeisels welke het bereiden der lomp en tot het papier maken benodigd zijn, het water in de Vecht, welke niet altijd stroomend is, zullen infecteren, en welk rivier-drinkwater aan het grootste gedeelte der ingezetenen tot drinkwater moet strekken. Dat de schamele gemeente bij zoodanige fabriek doorgaans gebezigd wordende de rust der gemeente grotelijks kan storen, onveiligheid berokkenen en de goeode ingezetenen daardoor zoude verplichten, deze gemeente te verlaten, en niets dan, als armoede in plaats van voordeel te verwachten zoude wezen; als mede dat de plaats Bijdorp tot zoodanige fabriek niet geschikt is en er alle gronden volgens de wet

bestaan, om in dit gedaan verzoek te difficulteren".

De overtuin van Bijdorp was gered. Er zou later een tennisbaan in worden aangelegd, zoals op de foto op pag. 29 te zien is. In 1934 werd de tuin opnieuw ingericht, naar Italiaans voorbeeld. Er kwamen beelden in, gekocht van eigenaren van andere buitenplaatsen. De Toscaanse zuilen die er nu nog staan, kwamen van het buiten Hilverbeek in 's Graveland, de bustes die er op staan werden aangekocht van 't Nijenhuis te Heino. Het is te hopen dat de toekomstige eigenaar even goed voor Bijdorp zal zorgen als de huidige dat tot op heden gedaan heeft...

Juliette Jonker-Duynstee
Willem Mooij

BRONNEN:

De gebruikte correspondentie bevindt zich in het Archief van de Gemeente Loenen,

NOTEN:

- 1) De heer Thijssen bezat een beenderzwartfabriek bij Beek en Hoff. Deze veroorzaakte een enorme stankoverlast. Een uitgebreid artikel hierover vindt u in "150 jaar industrie Beek en Hoff" door J. Boerstra, Vechtkroniek 3 (dec. 1995) p. 3-8.

Windkorenmolen
te Vreeland
(Coll.: W. Mooij)

De windkorenmolen te Vreeland

De hiernaast afgebeelde ansichtkaart werd uitgegeven door Marinus Scheepmaker, kruidenier en koopman te Vreeland en was onder andere te koop in zijn winkel, staande op de hoek van de Breedstraat en Zuider Voorstraat. De wat geënsceeneerde foto toont de situatie van de Vecht omstreeks het jaar 1900, gezien van de Oostelijke Vechtdijk (thans Bergseweg) en geeft het volgende weer :

- De molen van het type grondzeiler staat stil met volle zeilen en de Vecht vertoont geen rimpeltje. Links van de molen ligt een baggerschuit met baggeraar in de Vecht te modderen.
- De Vechtdijk is gedekt met grind en zand en vertoont veel karrensporen. Naast de weg loopt het jaagpad voor de trekschuitjagers (passagiers en vracht). De jaaglijnen moesten in de bocht langs de twee opgestelde rolpalen geleid worden, om zodoende de weg vrij te houden van overscherende jaaglijnen.
- Afgemeerd aan de thans nog aanwezige Vechtkade ligt een stoomschuit voor de aan- en afvoer van melk en melkproducten. Op de kade staat een lorrie met melkbussen gereed om via rails naar de fabriek gereden te worden.¹⁾

In 1697 was Willem Pieterszoon van Voorthuizen eigenaar van de molen. Het meel van de molen vond zijn bestemming deels binnen de familie en deels binnen het dorp, want er waren ook familieleden broodbakkers Voorthuizen in Vreeland gevestigd. Tot 1789 zou de molen in het bezit van zijn familie blijven. In dat jaar werd de "achtkante koornmolen en deszelfs hujs en erve" voor fl. 725 gekocht door Hendrik van Drunen, en vervolgens door diens weduwe Ceertje Vrijhoef in 1824 in veiling gebracht. Kopers waren vier korenmolenaars uit de dorpen Abcoude, Kortenhoef, Loenen en Nederhorst den Berg. Na enig financieel gescharrel (de molen draaide wel), werd de molen in 1848 gekocht en bedreven door Johannes Theodorus de Heus tot diens

overlijden in 1872. Zijn weduwe zette het bedrijf voort met nieuwe molenaars en verkocht de molen omstreeks 1908/1909 aan Hendrik van der Poll Coenraadszoon, molenaar te Vreeland. Nauwelijks was hij eigenaar of de molen brandde tot de grond toe af (maart 1909). Op 13 juni 1910 werd een bouwvergunning verstrekt voor de bouw van een nieuwe molen, maar nu van het type 'Stellingmolen'.

De molen werd geplaatst op een stenen onderbouw, omgeven door een houten stelling, zodat de wieken niet langs de grond zwaaiden. Om onbekende reden werd de molen in 1927 door drie draagkrachtige personen ²⁾ gekocht en in hetzelfde jaar weer doorverkocht aan Pieter Schuurman, graanhandelaar te Vreeland.

De molen had - of kreeg - de naam 'De Ruiter' en werd van vader op zoon goed bedreven en uitgebreid. In 1997 werden de molen met aangebouwde opslag- en productie ruimten verkocht. De nieuwe eigenaar sloopte de aanbouwen en bouwde een nieuwe woning rond -en deels in- de molen.

Molen 'De Ruiter' bleef bestaan, werd deskundig gerestaureerd, van nieuwe wieken voorzien en maalt thans - ijs en weder diende - met gedreven vrijwillige molenaars onder de wimpel van 'Stichting Molen de Ruiter'. Kom en koop producten als de wimpel waait.

Jan Boerstra

1) De Vreelandse Zuivelfabriek bestond van 1888 tot 1930. In 1931 werd de fabriek verkocht aan Bernard van Leer, die er een emballage en vatenfabriek vestigde. Voor details wordt verwezen naar het Jaarboekje van Niftarlake 1992 pag. 34 t/m 52.

2) Kopers en doorverkopers waren Marinus Scheepmaker, winkelier en koopman (ook kaartuitgever), en de veehouders Cornelis van der Lee en Jan Vien.